

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 28. januar 2011
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Ane Maria Røddik
Christensen
Sagsnr.: 2008-730-0779
Dok.: AMC41123
+ bilag

Vedlagt fremsendes til orientering Rigsadvokatens to redegørelser om udviklingen i straffniveaue i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216 i 2002 (lov nr. 380 af 6. juni 2002) og udviklingen i straffniveaue i sager om seksuelt misbrug af børn efter ændringerne af straffelovens § 222 i 2002 (lov nr. 380 af 6. juni 2002) og 2008 (lov nr. 501 af 17. juni 2008).

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (strafskærpselsloven) blev der gennemført en række ændringer af straffeloven, der blandt andet havde til formål at skærpe straffene for voldtægt og seksuelt misbrug af børn.

Ved lov nr. 501 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven blev der i straffelovens § 222, stk. 3, indsat en ny bestemmelse om, at det ved strafudmålingen i sager om seksuelt misbrug af børn skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Justitsministeren tilkendegav under Folketingets behandling af forslaget til strafskærpselsloven, at Justitsministeriet ville anmode Rigsadvokaten om nøje at følge retspraksis på området med henblik på at belyse udviklingen i straffniveaue efter lovens ikrafttræden.

Rigsadvokaten har på den baggrund siden 2004 årligt afgivet redegørelser om udviklingen i straffniveaue i voldtægtssager og sager om seksuelt misbrug af børn. Redegørelserne er løbende blevet sendt til Folketingets Retsudvalg, jf. senest ved Justitsministeriets brev af 4. december 2009

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

(Alm. del – bilag nr. 149 – folketingsåret 2009-10).

2. Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216

Ved strafskærpelsesloven fra 2002 blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, om voldtægt hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2 (voldtægt af særlig farlig karakter mv.), hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. Ændringerne omfatter også forhold, der henføres under straffelovens § 224 eller § 225 (anden kønslig omgængelse mv.).

Der tilsigtedes med strafskærpelsesloven en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen 1 år.

Rigsadvokatens nye redegørelse om strafniveauet i voldtægtssager bygger på en indberetningsordning, jf. Rigsadvokaten Informerer 20/2009, hvorefter der skulle ske indberetning af alle domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216, herunder forhold omfattet af straffelovens § 224 eller § 225 (anden kønslig omgængelse mv.). Ordningen omfatter endelige by- og landsretsdomme afsagt i perioden 18. januar 2010 til udgangen af juli 2010. Ankedomme afsagt af landsretten efter udløbet af den nævnte periode er omfattet af ordningen, såfremt byrettens dom i sagen var afsagt inden udgangen af juli 2010. Det fremgår af Rigsadvokatens redegørelse, at der i alt er indberettet 18 afsluttede sager.

Det er Rigsadvokatens vurdering, at det samlede billede af domspraksis fortsat viser, at den tilsigtede strafskærpelse er gennemført i praksis. I hovedparten af dommene er der således fastsat straffe, der ligger omkring 1 år over det niveau, der var gældende forud for lovændringen i 2002. I det omfang der ikke er sket en skærpelse af straffen med 1 år, er der i de fleste sager sket en væsentlig forhøjelse af straffen, og det er i dommenes præmisser anført, hvilke formildende omstændigheder der har begrundet fastsættelsen af en lavere straf. Der er således f.eks. taget hensyn til, at der ikke er anvendt vold af betydning, ligesom der er lagt vægt på tiltaltes unge alder.

Rigsadvokaten anfører, at en sådan graduering af strafudmålingen er i overensstemmelse med forarbejderne, hvorefter straffastsættelsen fortsat beror på domstolenes konkrete vurdering i de enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og hvorefter de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag fore-

ligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at domstolene må forventes også fremover at følge det niveau for strafudmålingen og de principper for strafastsættelsen, der nu er fastlagt gennem en periode på 8 år efter lovændringen. Anklagemyndigheden vil dog også fremover være meget opmærksom på strafniveauet i voldtægtsager. Behandlingen af voldtægtsager vil således jævnlige blive drøftet i anklagemyndighedens Fagudvalg om Personfarlig Kriminalitet, herunder for at sikre at eventuelle domme, hvor straffen forekommer for mild, bliver anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse.

Rigsadvokaten finder på den baggrund ikke behov for at iværksætte en fornyet forelæggelses- og indberetningsordning mv. i sager om voldtægt med henblik på afgivelse af endnu en redegørelse om strafniveauet i disse sager.

3. Straffene i sager om seksuelt misbrug af børn efter ændringerne af straffelovens § 222

Strafferammerne i straffelovens § 222, stk. 1 (samleje med et barn under 15 år) og stk. 2 (samleje med barn under 12 år eller ved anvendelse af tvang eller trusler), blev ved strafskærpelsesloven i 2002 hævet fra fængsel indtil henholdsvis 6 og 10 år til fængsel indtil henholdsvis 8 og 12 år. Ved ændringen tilsigtedes en vis generel forhøjelse af straffene for overtrædelse af straffelovens § 222.

Ved lov nr. 501 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven blev der i straffelovens § 222, stk. 3, indsat en ny bestemmelse om, at det ved strafudmålingen i sager om seksuelt misbrug af børn skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed. Loven trådte i kraft den 19. juni 2008

Der tilsigtedes med lovændringen i 2008 en strafskærpelse i visse sager om samleje med børn, således at straffen skal fastsættes med udgangspunkt i strafniveauet for overfaldsvoldtægt mod voksne, hvis gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, selv om der ikke har været anvendt vold eller trussel om vold.

Lovændringerne fra 2002 og 2008 omfatter også forhold, der henføres

under straffelovens § 224 eller § 225 (anden kønslig omgængelse mv.).

Rigsadvokatens nye redegørelse bygger på en indberetningsordning, jf. Rigsadvokaten Informerer 20/2009, hvorefter der skulle ske indberetning af alle domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 222, herunder forhold omfattet af straffelovens § 224 eller § 225 (anden kønslig omgængelse mv.). Ordningen omfatter endelige by- og landsretsdomme afsagt i perioden 18. januar 2010 til udgangen af juli 2010. Ankedomme afsagt af landsretten efter udløbet af den nævnte periode er omfattet af ordningen, såfremt byrettens dom i sagen var afsagt inden udgangen af juli 2010. Det fremgår af Rigsadvokatens redegørelse, at der i alt er indberettet 32 afsluttede sager.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at der i langt hovedparten af sagerne i vidt omfang er taget hensyn til, at straffen i henhold til lovændringen fra 2002 skulle skærpes.

For så vidt angår lovændringen fra 2008 bemærker Rigsadvokaten, at der til brug for den foreliggende redegørelse er indberettet 10 domme, hvor straffen helt eller delvist er udmålt under henvisning til straffelovens § 222, stk. 3. Flere af sagerne vedrører alene anden kønslig omgængelse end samleje, og nogle vedrører samleje, herunder flere samlejer til samlet pådømmelse. Hertil kommer, at en del af gerningsperioden i flere sager ligger forud for strafskærpelsesbestemmelsens ikrafttræden. Det kan på denne baggrund være vanskeligt at vurdere, om strafskærpelsen er slået fuldt igennem i retspraksis.

Det er imidlertid Rigsadvokatens opfattelse, at der er sket en skærpelse af straffen i sager omfattet af straffelovens § 222, stk. 3. Straffen for et enkeltstående samleje er således i en dom fastsat til 2 år og 6 måneder, hvilket er i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til bestemmelsen i straffelovens § 222, stk. 3. Er der alene tale om anden kønslig omgængelse end samleje, er straffen fastsat i niveauet 6 måneder til 3 år og 6 måneders fængsel, hvilket viser, at der også i disse sager udmåles langvarige fængselsstraffe, og at der samtidig i overensstemmelse med forarbejderne fortsat sker en betydelig nuancering i den konkrete strafudmåling.

Navnlig for at følge domstolenes praksis vedrørende strafudmålingen i sager, der er omfattet af straffelovens § 222, stk. 3, herunder med henblik på at kunne vurdere strafudmålingen i forhold til andre sager om seksuelt

misbrug af børn, er det Rigsadvokatens opfattelse, at rigsadvokaturen i endnu en periode bør etablere en indberetningsordning for sager om overtrædelse af straffelovens § 222.

4. Justitsministeriets bemærkninger

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det på grundlag af Rigsadvokatens redegørelser konkluderes, at domstolene i voldtægtssager gennemgående har forhøjet straffene i overensstemmelse med de tilkendegivelser om strafniveauet, der blev udtrykt i forbindelse med lovændringen i 2002.

Tilsvarende kan det efter Justitsministeriets opfattelse konkluderes, at det samlede billede af domspraksis i sager om seksuelt misbrug af børn viser, at der i langt hovedparten af sagerne i vidt omfang er taget hensyn til de strafsækærpelser, som var tilsigtet med lovændringerne fra henholdsvis 2002 og 2008.

Justitsministeriet er endvidere enig med Rigsadvokaten i, at der på det foreliggende grundlag ikke er behov for en ny indberetningsordning om strafniveauet i voldtægtssager med henblik på afgivelse af en redegørelse herom.

For så vidt angår strafniveauet i sager om seksuelt misbrug af børn er Justitsministeriet enig med Rigsadvokaten i, at der er behov for en fortsat indberetningsordning, og Justitsministeriet vil derfor anmode Rigsadvokaten om inden den 1. marts 2012 at udarbejde en ny redegørelse om strafniveauet i disse sager.

Lars Barfoed

/

Ole Hasselgaard